

LUNDS
UNIVERSITET

PSYKISK OHÄLSA I FILM

*En analys om hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i filmen “A
star is born” från 2018*

VT 2022 Institutionen för kommunikation och medier

Medie- och kommunikationsvetenskap: Föreläsningkurs (MKVA22), Delkurs 4

Författare: Sandra Andersson och Wilma Pihl

Handledare: Fredrik Edin

Examinator: Fredrika Thelandersson

ABSTRACT

Although mental illness is an increasing problem, it's still stigmatizing. A reason for this is a lack of knowledge. Research has shown that people obtain much of their knowledge through films, whereby the presentation made in movies affects the understanding and the attitudes that the environment will have to mental illness. A film where mental illness is central is "A star is born" from 2018. The purpose of this study is to investigate how mental illness is expressed and portrayed in this film. Our focus is on the character Jackson "Jack" Maine. The questions that are asked are therefore: *What expressions does the character Jack's mental illness take in "A star is born" (2018)? How is mental illness portrayed in this film?* To answer these, we have done a qualitative content analysis study where six scenes are analyzed. Our study shows that Jack's mental illness is expressed as depression and alcohol dependence. In addition, his mental illness is expressed in a stereotypical way, which matches the results that previous research has given. With the help of Erving Goffman's theory of stigma, we also conclude that mental illness is presented in a stigmatizing way. This is done by the presentation being made partly in accordance with the stigma that already exists around mental illness in society, and partly emphasizing various discrediting attributes. Our study shows that more research is needed in the area, and not at least in relation to "A star is born" from 2018.

Keywords: "A star is born", alcohol dependence, depression, mental illness, stigmatizing

SAMMANFATTNING

Trots att den psykiska ohälsan ökar, upplevs det fortfarande som stigmatiserande. En vanlig orsak till detta är okunskap. I forskning har det framkommit att människor erhåller mycket av sin kunskap genom filmer, varvid den framställning som görs i film påverkar den förståelse och de attityder som omgivning kommer ha till psykisk ohälsa. En film där psykisk ohälsa är central är "A star is born" från år 2018. Syftet med vår studie är att undersöka hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i denna film med fokus på karaktären Jackson "Jack" Maine. De frågeställningar som ställs är därför: *Vilka uttryck tar sig karaktären Jacks psykiska ohälsa i "A star is born" (2018)? Hur framställs psykisk ohälsa i denna film?* För att besvara dessa har vi gjort en kvalitativ innehållsanalys där sex scener analyseras. Vår studie visar att Jacks psykiska ohälsa kommer till uttryck som depression och alkoholberoende. Dessutom kommer hans psykiska ohälsa till uttryck på ett stereotypiskt sätt, vilket matchar de resultat som tidigare forskning har gett. Med hjälp av Erving Goffmans teori om stigma drar vi även slutsatsen att psykisk ohälsa framställs på ett stigmatiserande sätt. Detta sker genom att den framställning som görs dels överensstämmer med det stigma som redan existerar kring psykisk ohälsa i samhället, och dels lägger betoning på olika misskrediterande attribut. Vår studie påvisar att det behövs mer forskning inom området, och inte minst i relation till "A star is born" från år 2018.

Nyckelord: "A star is born", alkoholberoende, depression, psykisk ohälsa, stigmatisering

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1. Syfte och frågeställning	2
2. BAKGRUND.....	2
2.1. Psykisk ohälsa	2
2.2. Psykisk ohälsa och stigmatisering.....	3
2.3. "A star is born"	4
3. TEORI.....	4
3.1. Goffmans teori om stigma	5
3.2. Stigmatisering i film	6
4. TIDIGARE FORSKNING.....	6
4.1. Psykisk ohälsa i film	6
4.2. Depression och alkoholberoende i film	7
4.3. Forskningens relevans i vår studie.....	8
5. METOD	9
5.1. Tillvägagångssätt och urval.....	9
5.2. Metoddiskussion	10
6. RESULTAT	11
6.1. Scen 1 (00:21:03-00:23:40).....	11
6.2. Scen 2 (00:58:36-01:01:12).....	12
6.3. Scen 3 (01:30:46-01:35:40).....	12
6.4. Scen 4 (01:41:33-01:44:02).....	13
6.5. Scen 5 (01:43:27-01:48:46).....	13
6.6. Scen 6 (01:56:58-01:59:25).....	14
7. ANALYS OCH DISKUSSION	14
7.1. Jacks psykiska ohälsa.....	14
7.2. Jacks depression kontra alkoholberoende	17

7.3. Osynliggörande och utpekande.....	18
7.4. Stigmatisering genom infantilisering.....	19
7.5. Blir missbedömd och missbedöms.....	21
7.6. En genusaspekt	23
8. SLUTSATSER.....	24
8.1. Framtida forskning	25
9. REFERENSLISTA.....	27
9.1. Film	27
9.2. Elektroniska källor	27
9.3. Litteratur.....	28
9.4. Vetenskapliga artiklar	28

1. INLEDNING

Sedan år 2017 har den psykiska ohälsa ökat med 13 % och under år 2020 led närmare en miljard av världens befolkning av psykiska sjukdomstillstånd (Förenta Nationerna, FN, 2020: Världshälsoorganisationen u.å.). De vanligaste psykiska sjukdomarna är depression och ångest, varvid Socialstyrelsen (2019:7) har kommit att inkludera dessa bland de “stora folksjukdomarna” i Sverige. Den psykiska ohälsan är problematisk på ett såväl individuellt som samhällsligt plan. För individen uppstår svårigheter att exempelvis hantera vardagen, sköta arbetet, känna lycka och skapa relationer. På samhällsnivå finns särskilt ekonomiska problem eftersom allt fler behöver vård, sjukskrivs och inte kan bidra med produktivitet (genom t.ex. arbete). Enligt Världshälsoorganisationen (u.å.) orsakar bara de vanligaste psykiska sjukdomarna, det vill säga depression och ångest, en årlig global kostnad om cirka 1 biljon amerikanska dollar. En del av samhällsproblemet är stigmatiseringen av psykisk ohälsa. Trots att psykisk ohälsa ökar och blir allt vanligare, upplevs det fortfarande som stigmatiserande (ibid.). Detta resulterar i förödande konsekvenser. Inte nog med att en distinktion mellan de så kallade psykiskt “friska” och “sjuka” (re)produceras. Stigmatiseringen leder även till att människor som lider av psykisk ohälsa mår sämre, stigmatiserar sig själva, får försämrade självförtroende, undviker att söka vård och riskerar att bli mer suicidala (Folkhälsomyndigheten 2022a:2: Folkhälsomyndigheten 2022:b).

Ett exempel där detta samhällsproblem kommer till uttryck är i filmen “A star is born” från år 2018. Filmen fick åtta nomineringar under Oscarsgalan år 2019, däribland som Bästa film. Lady Gaga (som spelar Ally) påpekar i sitt tal under Grammy Awards att hon “är så stolt över att vara en del av en film som belyser psykisk ohälsa” (Metro Mode 2019). I filmen får vi se Jackson “Jack” Maine (spelad av Bradley Cooper) som lider av psykisk ohälsa vilket yttrar sig i depression och missbruk. Detta är inte förvånande med tanke på att depression utgör en av de vanligaste psykiska sjukdomarna och där det finns ett tydligt samband mellan depression och alkoholberoende (Bartonek Roxå 2017). I skrivande stund saknas däremot forskning som undersöker hur psykisk ohälsa framställs i just “A star is born” (2018). Detta är förvånande med tanke på att filmen inte bara handlar om psykisk ohälsa, utan även porträtterar Jack på ett sätt som ibland kan väcka skamkänslor. Dessutom påpekar Livingstone (2004:124) att filmer bidrar till de kunskaper människor har om psykisk ohälsa, varvid den framställning som görs påverkar både förståelsen och attityderna. Detta innebär därför att film kan bidra till att antingen minska eller öka stigmatiseringen beroende på hur psykisk ohälsa

porträtteras. Genom att utgå från karaktären Jack ämnar därför vår studie att undersöka hur psykisk ohälsa framställs i filmen "A star is born" (2018).

1.1. Syfte och frågeställning

Syftet med vår studie är att undersöka hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i filmen "A Star is Born" (2018). Fokus kommer att ligga på Jackson "Jack" Maine eftersom det är denna karaktär som främst lider av psykisk ohälsa i filmen. De frågeställningar som vi ämnar att besvara är: *Vilka uttryck tar sig karaktären Jacks psykiska ohälsa i "A star is born" (2018)? Hur framställs psykisk ohälsa i denna film?*

2. BAKGRUND

Under denna rubrik presenteras vad som ingår i begreppet psykisk ohälsa, den stigmatisering som görs i samband med psykisk ohälsa och en kortfattad beskrivning av vad filmen "A star is born" (2018) handlar om.

2.1. Psykisk ohälsa

Psykisk ohälsa är ett paraplybegrepp som enligt Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner (2020:10-11) inkluderar både psykiska besvär och sjukdomar. De psykiska besvären är mindre komplexa än vid psykiatrisk sjukdom och handlar ofta om besvär som en individ upplever som följd av en psykisk påfrestning. Besvären kan variera i svårighetsgrad och omfattning. Besvären kan bland annat vara psykisk trötthet, oro, självhat, sömnsvårigheter, självmordstankar och/eller somatiska problem (såsom huvudvärk, ryggsmärtor eller magsmärtor). I vissa fall kan besvären påverka individens förmåga att hantera vardagliga sysslor, såsom att arbeta och ta hand om sig själv och/eller andra.

Bland psykiska sjukdomar inkluderas bland annat depression och skadligt beroende. Enligt ICD-10 (2019) kännetecknas depression av att individen lider av reducerad aktivitet, energi, självkänsla och självförtroende. Likaså kan den deprimerade ha sämre aptit, störd sömn och ha känslor av att vara värdelös. Det finns tre centrala svårighetsgrader av depression. Vid mild depression lider individen av två eller tre av symtomen, vid måttlig depression gäller fyra eller fem symtom och vid svår depression har individen flera symtom däribland förlorad självkänsla och känslor av värdelöshet.

När det gäller skadligt beroende finns det en punkt i ICD-10 (2019) som kallas "Acute Intoxication" och som fritt kan översättas till akut berusning. Här inkluderas berusning av

alkohol och/eller droger där substansen påverkar individens kognitiva förmåga, motorik och beteende. Berusningen kan vara skadlig såväl fysiskt som psykiskt (där depression inte sällan är en följd av ständigt alkoholintag). Substansen kan även orsaka ett beroende vilket innebär att individen upprepar intar alkoholen och/eller drogen, har svårt att kontrollera sitt intag och känner ett starkt begär.

När vi använder begreppet psykisk ohälsa i denna uppsats åsyftar vi depression och skadligt beroende. Med det sistnämnda har vi särskilt fokus på alkoholberoende. Dessutom kommer vi att använda begreppet besvär. Med detta menar vi då de besvär som personer som lider av psykisk ohälsa har.

2.2. Psykisk ohälsa och stigmatisering

En vanlig orsak till stigmatisering av psykisk ohälsa är okunskap. Trots de insatser som har gjorts för att sprida information är de negativa attityderna relativt oförändrade. Snarare menar Folkhälsomyndigheten (2022b) att allmänhetens kunskaper har försämrats under de sista sex åren. Av de som lider av psykisk ohälsa i form depression består majoriteten av kvinnor, men det är även vanligt hos personer med låg socioekonomisk status såsom vid arbetslöshet, låg inkomst och förgymnasial utbildning (Folkhälsomyndigheten 2022c). Trots att det är fler kvinnor som diagnostiseras med till exempel depression, är det fler män än kvinnor som begår självmord som följd av just depression. Detta menar Sveriges Kommuner och Landsting (SKL 2018:29) tyder på att det finns ett mörkertal när det gäller mäns psykiska ohälsa. Detta beror på ojämlika könsföreställningar där män inte har samma möjlighet som kvinnor att uttrycka psykiska besvär och sjukdomar eftersom det inte överensstämmer med den normativa bilden om mannen som stark, behärskad och självständig (ibid.:9). Genom att inte tala om sina psykiska besvär undslipper män stigmatisering och att få sin maskulinitet ifrågasatt. Även om tystnaden innebär att män slipper stigmatisering, medför den att de istället utsätter sig själva för lidande, att deras psykiska ohälsa försämras och att de riskerar att agera på ett sätt som utsätter andra för lidande (ibid.:13).

Även när det gäller psykisk ohälsa i form av skadligt beroende finns ett stigma. Alkoholberoende utgör en av de psykiska sjukdomar som är mest stigmatiserad i västvärlden. I Alkoholnlinjen, Alkoholhjälpen och Droghjälpens (2019:19) årsrapport anges även att det är stigmatiseringen som utgör den vanligaste orsaken till varför personer som lider av ett alkoholberoende väljer att inte söka vård. Room (2005:146, 152) menar att stigmatiseringen sker genom att beroendet tenderar att förknippas med exempelvis svaghet, omoral, bristande

självkontroll och dåliga livsval. I de intervjuer som finns i Alkohollinjen, Alkoholhjälpen och Droghjälpens (2019:15-16) rapport anges att stigmatiseringen resulterar i att den lidande upplever känslor av att vara värdelös och misslyckad. Likaså finns en tendens att omgivningen lägger fokus på missbruket och glömmar bort att uppmärksamma individen bakom sjukdomen. Det är inte heller ovanligt att den som har blivit nykter från sitt beroende fortsätter att uppleva skam även efter sitt beroende.

2.3. "A star is born"

"A star is born" från år 2018 är den fjärde filmatisering av en dramafilm med samma namn. Originalen gjordes redan år 1937 med Janet Gaynor och Frederic March. Därefter gjordes en filmatisering år 1954 med Judy Garland och James Mason och sedan år 1976 med Barbara Streisand och Kris Kristofferson. I versionen från år 2018 har däremot manuset skrivits om, karaktärerna har fått andra namn och berättelsen har förnyats.

"A Star Is Born" (2018) handlar om sångerskan Ally Campana (spelad av Lady Gaga) som vill slå igenom som artist. Av en slump möter hon Jackson "Jack" Maine (spelad av Bradley Cooper). Ally jobbar på restaurang, men sjunger ibland för sina vänner på en bar för dragqueens. Jack är en berömd och framgångsrik musiker som lider av psykisk ohälsa. När Jack ser Ally på baren blir han genast förälskad i henne och väljer att hjälpa henne i sin karriär. En kort tid efteråt gifter sig Jack med Ally men problem uppstår när hon blir alltmer berömd och hennes framgångar överglänsar hans. Vid sidan kämpar han med sin psykiska ohälsa som skadar både hans karriär och deras relation. Allys karriär går så bra att hon vinner pris för bästa nykomling, men när hon tar emot priset på galan förstör Jack kvällen. Detta genom att han blir starkt berusad av främst alkohol och avbryter Allys vinnartal. Jack läggs in på ett rehabiliteringscenter och han får även en chans att berätta om sina känslor och tidigare självmordstankar. Behandlingen hjälper däremot inte och hans problem blir allt svårare att hantera. Tillbaka hemma råkar Jack höra att Ally överväger att lägga ner sin karriär för att fokusera på honom och hans återhämtning. För att befria Ally och sig själv från hans problem begår han självmord.

3. TEORI

Det teoretiska verktyg som vi har valt att använda i vår studie är Erving Goffmans teori om stigma. Nedan presenterar vi denna teori, och fortsätter därefter med att nämna en studie där teorin om stigma har använts för att analysera hur psykisk ohälsa framställs i film.

3.1. Goffmans teori om stigma

I boken "Stigma: den avvikandes roll och identitet" analyserar Erving Goffman (2011) det som kategoriseras som avvikande beteende och hur den sociala konstruktionen av detta formas av samhället vi lever i. I sin analys utgår Goffman (2011:22) ifrån begreppet stigma som är ett begrepp som baseras på det som är främmande i en individs moraliska ställning. Stigmatisering handlar om att en individ missbedöms och stämplas. Denna stämpling sker genom att personens värde och status sänks på grund av att denna har egenskaper som vi ser ner på. Precis som vid normer så delar samhället in människor i kategorier där man utgår ifrån egenskaper av vad som anses vara vanligt och naturligt. Redan vid första anblicken av en person placeras denna i olika fack utifrån exempelvis social status, identitet och egenskaper. Att bli stigmatiserad påverkar en individs möjligheter att bli accepterad av omvärlden vilket i sin tur kan påverka livskvaliteten. Man kan därför se det som att alla ens handlingar överanalyseras i relation till ens "handikapp". Stigma kan delas upp i två fack - det synliga och osynliga. Ett synligt stigma kan vara de fördomar som uppstår vid första anblicken såsom vid hudfärg och handicap. Detta är ett stigma som inte går att dölja. Goffman (2011:24) kallar de fördomar som uppstår vid ett synligt stigma för misskrediterande situationer. Det osynliga stigmat går att dölja så att individen inte måste konfronteras med det i sitt dagliga liv, men uppstår vid situationer där den stigmatiserade individen avslöjas. När en individ utsätts för stigmatisering kan detta leda till en känsla av negativ självbild, utanförskap och skam (ibid.:11).

Vad stigma kan innebära är att en individ blir utesluten utifrån den misskrediterande egenskapen. Det kan vara allt ifrån att man är handikappad eller tillhör en stigmatiserad grupp, till exempel alkoholist. När individen placeras i en stigmatiserad grupp så värderas denna utifrån sitt stigma och inte efter exempelvis sin personlighet eller position i samhället. Goffman (2011:11) menar att när människor möts så placeras man i olika kategorier och egenskaper som utgår ifrån vad vi förväntar oss. När en individ avviker ifrån det som vi förväntar oss och innehar egenskaper som inte anses vara "normala" så sker stigmatisering och individen blir utstött. Goffman (2011:36-37) skriver även om personer som är "normala" men som på grund av speciella situationer har en sympatisk inställning till den stigmatiserade då den fått ta del av individs hemliga liv. Dessa personer kan sedan vara talesmän för den stigmatiserade gruppen då de framför en normal presentation och kan anses vara hjältar för de stigmatiserade. Exempel är när en kändis har haft en förälder med alkoholproblem och sedan blir en slags talesman för hur man handskas med situationen (ibid.:33). Kändisar med ett visst

stigma blir oftast automatiskt tvingade att bli representanter för deras stigmatiserade grupp. Genom att göra ett yrke av sitt stigma bryter man på ett sätt ut ur sin avvikande grupp och blir mer accepterad (ibid.:35).

3.2. Stigmatisering i film

En studie där Goffmans teori om stigma har varit utgångspunkten för att undersöka hur psykisk ohälsa framställs i film, är gjord av Riles, Miller, Funk och Morrow (2021). De använder teorin om stigma för att undersöka mental ohälsa utifrån mönster som är relaterade till en specifik karaktärs egenskaper (Riles m.fl. 2021:670). De stigmatiserande attribut som de undersökte var riskfyllda hälsobeteende i form av alkohol, ätstörningar och olika former av aggression (fysisk, verbal eller sexuell). Resultat från den samlade datan i studien visar att karaktärer med psykisk ohälsa ofta framställs som aggressiva och mindre kapabla att engagera sig i ett socialt och hälsosamt liv. Dessa ansågs med andra ord som misskrediterande från social acceptans (ibid.:677). Deras forskning visar även att psykisk ohälsa i film tenderar att framställas med ett mycket stereotypiskt fokus där karaktärerna oftast förknippas med våld och som det avvikande i samhället (ibid.:668-669). I film och media kan alltså psykisk ohälsa kopplas till stigmatiserande egenskaper. Om populärkultur använder sig av ett stigmatiserande sätt att framställa psykisk ohälsa på, kan detta anammas av omvärlden. Därför anser vi att stigma är ett relevant begrepp för vår studie för att analysera hur psykiska ohälsa kommer till uttryck och framställs i filmen "A star is born" (2018).

4. TIDIGARE FORSKNING

Under denna rubrik presenteras relevant forskning som har gjorts inom området. Vi börjar med forskning som generellt sett har gjorts kring hur psykisk ohälsa framställs i film, för att därefter presentera forskning kring hur depression och alkoholberoende framställs. Avslutningen nämner vi forskningens relevans i vår studie.

4.1. Psykisk ohälsa i film

Det är inte ovanligt att psykisk ohälsa framställs på ett stereotypiskt och stigmatiserande sätt. I artikeln "On-screen portrayals of mental illness: Extent, nature, and impact" menar Jane Pirkis, R. Warwick Blood, Catherine Francis och Kerry McCallum (2006) att olika filmtekniker, musik och kameravinklar används för att markera den psykiskt sjuka karaktären som annorlunda. Likaså används nedsättande ord om och till den som lider av psykisk ohälsa. Karaktärer med psykisk ohälsa framställs även som våldsamma, galna, narcissistiska och djuriska. Det är inte heller ovanligt att den psykiskt sjuka framställs som offer, misslyckad

och inkompetent (Pirkis m.fl. 2006:528-529). Dessutom menar Kathy Livingston (2004:119) i "Viewing popular films about mental illness through a sociological lens" att den psykiskt sjuka vanligen framställs som barnslig, oförutsägbar, inkompetent, farlig, underligt klädd och med ovårdat hår.

I "The implications of using mental illness within a cinema narrative" skriver Georgina Berritta (2015) att karaktärer med psykisk ohälsa i film ofta porträtteras på ett negativt sätt. Enligt Berritta (2015:133) tenderar karaktärer med psykisk ohälsa att framställas som "galningar" och att det är deras instabila tillstånd som driver narrativet framåt genom filmens gång. Det finns även en koppling mellan genre och framställningen av psykisk ohälsa. Åskådaren skapar förväntningar utifrån tidigare erfarenheter av genre vilket spelar stor roll vid tolkning och representation. Berritta (2015:135) nämner att det endast finns tre möjliga slutscenarios för en person med psykisk ohälsa. Det första är att karaktären genom medicinering, viljestyrka eller blir förälskad och härmed besegrar sin sjukdom. Det andra scenariot är att karaktärens tillstånd förvärras vilket leder till att den avlider. Det tredje är det som kan kallas cliffhanger. Publiken lämnas i ovisshet över om hur karaktärens framtid kommer att se ut och om hen övervinner sin sjukdom till slut. Det andra scenariot är ett av de vanligaste och leder till en negativ bild av psykisk ohälsa.

4.2. Depression och alkoholberoende i film

I "The magic cave of allegory: Lars von Trier's 'Melancholia'" undersöker Christopher Peterson (2013) hur depression avbildas i film genom att göra en allegorisk analys av Lars von Trier's "Melancholia". Filmen handlar om karaktärernas depression och ångest men även om Jordens förintelse. Inledningsvis poängterar Peterson (2013:401) att Jordens förintelse i sig utgör en allegori för depression. Detta beror på att planeten Melancholias krock med och förintelse av Jorden symboliserar de förödande konsekvenser som depression har. Likaså kan användningen av ordet katastrof i filmen kopplas till den kognitiva förvrängning som psykoterapeuter menar att personer med depression och ångest gör. I filmen är planeten Melancholia gömd bakom solen vilket Peterson (2013:402-403) menar skildrar hur depression utgör något främmande och ett hot. När Melancholia, eller i andra termer depression och ångest, är långt ifrån oss är det ingen fara. Om den däremot kommer nära oss, innebär det slutet på världen (ibid.:410).

Guy Austin (2014:75) menar i artikeln "Decrypting depression in Rivette's 'Histoire de Marie et Julien'" att en deprimerad person ofta framställs som våldsam, misslyckad och/eller offer.

Särskilt utmanande är filmer som handlar om en kärleksrelation där ena parten lider av depression. Detta beror på att den acceptans och sympati som människor känner till psykisk ohälsa, minskar när det gäller att etablera nära sociala band. Austin (2014:74) har studerat Jacques Rivettes film "The Story of Marie and Julien" och menar att karaktären Marie är en allegorisk skildring av depression. Marie har tagit självmord men återuppstår från de döda. Marie lider av depression och Austin (2014:75-76) menar att detta skildras genom hennes tillvaro mellan levande och död. Dessutom saknar hon aptit och energi samt är socialt tillbakadragen och tystlåten. Austin (2014:79) noterar även att deprimerade kvinnor skildras som praktiska genom att de ofta utför hektiska aktiviteter i filmen.

I "Male melancholia and Martin Scorsese's 'The Age of Innocence'" fokuserar Mark Nicholls (2004) på hur manlig depression framställs i Martin Scorseses film "The Age of Innocence". Trots att depression historiskt sett har blivit en feminiserad sjukdom, menar Nicholls (2004:25) att en manlig karaktär som lider av depression ändå skildras som auktoritär och makthavare. I filmen lider Newland av depression, men framställs ändå som självsäker. Han porträtteras även med en kritisk attityd, vilket Nicholls (2004:28-29) menar är typiskt för depression. Han är narcissistisk och fastnar i fantasier. Likaså är han självdestruktiv genom att vara konfrontativ och på så sätt förstör sina relationer (Nicholls 2004:31-32). Trots att även den kvinna Newland åtrår lider av psykisk ohälsa, är det Newland som porträtteras som central och han kontrollerar henne i sina fantasier (ibid.:34).

Det finns inte mycket forskning som undersöker hur psykisk ohälsa i form av alkoholberoende framställs i film. Morgan E. Ellithorpe, Amy Bleakley, Michael Hennessy, Ilana Weitz, Patrick Jamieson och Atika Khurana (2013) undersöker i "Differences in the portrayal of health risk behaviors by black and white characters in popular films" hur alkoholberoende porträtteras i film. Deras fokus på etnicitet är inte relevant i vår studie, men de drar en viktig slutsats. Ellithorpe m.fl. (2013:456) menar att när en karaktär är alkoholberoende, framställs denna ofta även med andra riskfyllda beteenden. Till exempel är det vanligt att rökning, sex och/eller våldsbeteenden framställs i samband med alkoholberoende.

4.3. Forskningens relevans i vår studie

Som följd av att det saknas forskning som analyserar hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i filmen "A star is born" (2018), har vi tagit med sådana artiklar som handlar om hur psykisk ohälsa, depression och alkoholberoende framställs i andra filmer. Den

forskning som presenterats ovan är därför relevant eftersom det matchar syftet med vår studie. Artiklarna kommer att användas för att ge stöd till och/eller ifrågasätta de argument vi anför i analysen. Likaså kommer denna forskning vara behjälplig för att leda oss i vart vi ska rikta blicken i analysen.

5. METOD

Det finns två centrala metodologier: kvantitativa och kvalitativa metoder. Kvantitativa metoder är användbara för att dra slutsatser om till exempel en större grupps attityder och beteenden. I dessa fall är enkäter användbara (Johansson 2010:88), men är inte passande i vår studie eftersom syftet inte är att nå generaliserbara resultat kring till exempel människors attityder till hur psykisk ohälsa representeras i filmen. Kvalitativa metoder är lämpliga när det är individens tankar, åsikter och beteende som ska undersökas. Här kan bland annat olika intervjuformer användas. Kvalitativa intervjuer hade varit en lämplig metod om vårt fokus varit att exempelvis studera hur människor reflekterat kring psykisk ohälsa efter att ha sett "A star is born" (2018). Som följd av att syftet är att undersöka hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i filmen "A Star is Born" (2018), har vi valt att använda oss av en kvalitativ metod i form av en innehållsanalys med en socialkonstruktivistisk ansats och med fokus på stigma. Denna metod är vald eftersom vi vill få en djupare förståelse för hur psykisk ohälsa faktiskt kommer till uttryck i filmen. Med en kvalitativ innehållsanalys söker forskaren efter bakomliggande teman i det material som analyseras (Bryman 2011:505), vilket i detta fall är filmen "A star is born" (2018). Bryman (2011:434) fokuserar mest på innehållsanalys när det kommer till dokument, men vi anser att metoden är lämplig och relevant i vår studie. Vi har dock hela tiden varit medvetna om denna avgränsning. Innehållsanalys utgår ifrån att tematisera och kategorisera material samt utföra observation. Då vi har valt att analysera en film kom vårt fokus att ligga mest på vår observation.

5.1. Tillvägagångssätt och urval

I denna studie har vi valt att analysera endast en film. Den främsta anledningen till detta val är att syftet med vår studie är att analysera just "A star is born" (2018). Eftersom vi till exempel inte ämnar att göra en jämförelse av olika filmer eller vill göra ett representativt uttalande om hur psykisk ohälsa tenderar att framställas i film, förefaller det logiskt att endast analysera "A star is born" (2018). Vi har därför valt att lägga fokus på denna film för att skapa en djupare förståelse (Ahrne & Svensson 2011:19). För att göra materialet hanterbart valdes sex scener som vi ansåg som mest relevanta utifrån syfte och frågeställningar. Dessa scener valdes

eftersom de skapade en reaktion hos oss och öppnade upp till en diskussion om hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs. För att analysera scenerna har vi tagit hjälp av den valda teorin om stigma och tidigare forskning som har guidat oss i vart vi har riktat blicken. Självfallet är därför stigmatisering en central variabel eftersom detta utgör studiens teoretiska fokus. Med hjälp av den tidigare forskningen tittar vi även på variabler såsom om och hur Jack framställs på ett stereotypiskt sätt som offer, misslyckad, barnslig, med ovårdat utseende, ensam och/eller passiv.

5.2. Metoddiskussion

När man använder sig av en kvalitativ innehållsanalys som metod så finns det ett redan existerande material. Genom den kvalitativa innehållsanalysen blir tolkningen mer fritt personlig än vid jämförelsevis en intervju. I en innehållsanalys finns risken att man tolkar materialet "fel" och att man missuppfattar budskapet. Ahrne och Svensson (2011:19) påpekar därför hur viktigt det är att vara öppen med sina motiv och de metodologiska val man gör i sin undersökning. Vårt syfte med denna studie är att undersöka hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i "A star is born" (2018). Därav anser vi att de tolkningar vi kommer göra är relevanta samt intressanta för studien.

I en innehållsanalys är det vad filmen faktiskt kommunicerar som undersöks och inte vad skaparen själv menar med filmen. Därav lämpar sig en innehållsanalys som metod i vår studie eftersom Ahrne och Svensson (2011:19) betonar de värderingar som finns i filmen. Vi är dock medvetna om att det är våra personliga tolkningar som kommer framträda och analyseras vilket kan skilja sig från avsändarens egentliga budskap. Detta bör läsaren vara medveten om. Man bör även vara medveten om att filmen är skapad i underhållningssyfte och inte baseras på verkliga hälsotillstånd. Därför bör man ha i åtanke att det inte är verkligheten som analyseras, utan snarare den kontext som filmen skapats i. Det sker en tolkning vid analysen utifrån den kultur och det samhälle vi lever i. Hade analysen utförts av en individ från en annan kultur och med andra samhällskoder hade analysen och slutsatsen kunnat se annorlunda ut (ibid.).

Bryman (2011:170-171) skriver om problematiken med validitet och urval när det kommer till kvalitativa metoder. Validitet är trovärdigheten i forskningen och de iakttagelser som vi gör vid vår analys, vilket blir svårare i en kvalitativ undersökning som utgår ifrån våra egna observationer. Vi kan konstatera att undersökningen har en validitet genom vi visar att vår frågeställning besvaras och diskuteras i vår studie samt där vi noggrant har studerat innehållet.

Tillförlitligheten stärks då slutsatserna är grundade i analysen av material vilken sker utifrån den valda teorin om stigmatisering samt flera olika forskares artiklar (ibid.). Vi har även gjort tydliga begränsningar då vi valt ut olika variabler för att göra analysen på ett systematiskt sätt och få en större reliabilitet. Innehållsanalysen är utformad utifrån specifikt valda scener och utgår ifrån teorin vid varje analys.

Kritiken mot denna typ av analys är att trots att man siktar på objektivitet kan ändå reliabilitetsproblem uppstå eftersom denna form av analys endast utgår ifrån våra observationer och egna tolkningar. Den systematiska aspekten kan även skapa förvirring. Som följd av att metoden har en enorm mångfald kan det vara svårt att förhålla sig till exakta ramar, vilket kan leda till otydlighet (Ahrne & Svensson 2011:13). Men tanke på metodvalet och att det material som analyseras även är av liten mängd finns det inga belägg för att göra några generaliserande antaganden (ibid.:24–29). En generalisering vi exempelvis inte kan göra är hur publiken påverkas av filmens framställning av psykisk ohälsa. Vår studie menar vi istället skapar en möjlighet för läsaren att utifrån de verktyg vi presenterar kunna granska materialet kritiskt och att vår analys kan bidra till diskussion när det kommer till hur psykisk ohälsa framställs i film.

6. RESULTAT

Syftet med vår studie är att undersöka hur psykisk ohälsa framställs i filmen ”A star is born” (2018). För att kunna göra detta har vi studerat sex scener närmare. Under denna rubrik beskriver vi kortfattat handlingen i de utvalda scenerna.

6.1. Scen 1 (00:21:03-00:23:40)

När Jack bjöd ut Ally på dejt i ”snutbaren”, det vill säga en bar som är öppen hela natten, var en man otrevlig mot Jack och kallade Ally för ”hora”. Ally slog därför mannen. Jack köper sen frysta ärtor och tejp. När de är i butiken fotograferar kassabiträdet Jack utan att fråga om hans tillåtelse. I den valda scenen sitter Jack och Ally ute på butikens parkering. Jack tejpar ärtpåsen runt hennes hand och hon säger ”You’re a sweetheart”. Ally frågar ”How the hell do you deal with that all the time?”, varefter Jack undrar ”What’s that?”. Ally svarar ”People just talking to you like you’re not a real person”. Jack säger att han har skadat henne. Han tejpar klart hennes hand. Ally frågar igen hur han hanterar det, och säger ”Nobody ever asked you about you?”. Jack svarar ”Not sure”. Ally frågar honom var han kommer ifrån och han svarar Arizona. Jack berättar att hans pappa hade haft en 40 årskris, flyttat till Arizona och börjat

jobba hos en familj på en pekanodling. Pappan hade gjort dottern i familjen gravid när hon var knappt 18 år. Jack blev deras son. Hans mamma dog under förlossningen, medan hans pappa dog när han var 13 år. Han och hans bror fick ta hand om varandra.

6.2. Scen 2 (00:58:36-01:01:12)

Efter Allys uppträdande blir hon stoppad av managern Rez Gavron som säger att hon är speciell och att han vill hjälpa henne. Hon svarar att hon måste prata med Jack. Scenen inleds med att Ally sitter hos Jack i en soffa. Hon berättar om alla lovord och den hjälp som managern vill ge henne. Jack rör sig ryckigt och säger inget. Han är påverkad, eventuellt av alkohol, och röker. Ally säger att hon tyckte att det var trevligt att prata med Rez eftersom han verkligen trodde på henne. Under tiden lutar sig Jack framåt för att fimpa cigaretten men faller ihop på golvet. Det går ett sorl genom rummet och någon frågar om Jack mår bra. Ally tittar på honom och sen runt omkring. Hon svarar: "He's okay. He's fine. He does this all the time.". Jack reser sig från golvet och går. Ally följer med honom. Hon frågar Jack "What's going on?". Jack tittar på henne med huvudet snett och går emot henne. Ally undrar vad han gör. Han svarar inte. Han lyfter upp ett bakverk med en gräddliknande topping och för den över hennes ansikte. Hon gapar, tittar på honom och säger "You jealous fuck". Jack svarar "I'm so happy for you". Jack fortsätter att kleta ner hennes ansikte med bakverket. Hon undrar varför han är så avundsjuk och om han är upprörd. De står med pannorna ihop och böjer sig nedåt. Ally säger "You want me to make you less... Do you want to play? Okay, let's play." När hon säger den sista meningen tar hon bort sin panna från hans och går. Samtidigt tappar Jack balansen och faller med ett brak i bakgrunden.

6.3. Scen 3 (01:30:46-01:35.40)

Det är prisutdelning. Jack har druckit. Han får inte uppträda i prisutdelningen utan ska spela gitarr i bakgrunden. Han tappar sitt plektrum, är ostadig och kan nästan inte plocka upp det. När framträdandet är klart, är han mentalt borta och undrar om han är klar. I publiken sitter Ally. Managern frågar om hon är okej och hon svarar ja, men ser besviken och stressad ut. Jack kommer till Ally som säger "Come and sit here sweetheart. Sit down." Han ragglar och sluddrar. Hon undrar om han mår bra och han svarar att han försökte gå på toa men att de hade dragit hit honom. Priset utropas till Ally och det blir jubel och kramar. Jack sitter kvar och undrar vad som händer. Hon berättar att hon vann och de går mot scenen. Ally säger till Jack att han ska sitta i trappan och stanna där. Han faller ner på trappan, får håret i ögonen. Ally går upp på scenen och tar emot priset. Ally håller sitt tacktal medan Jack svamlade

frågar om hon vann. Hon tackar sin make Jack och han ragglar upp på scenen. När han är på scenen hittar han storbildsskärmen bakom Ally, pekar och finner den lustig. Hon fortsätter sitt tal medan han står bredvid och verkar "borta". Plötsligt kissar han ner sig och ett sorl ljuder genom publiken. Ally försöker skyla honom med sin kjol och han faller ihop. Hennes pappa och farfar hjälper honom till duschen. Pappan trycker upp den halvt medvetslösa Jack mot väggen och säger "Do not fucking do this to my daughter! What is fucking wrong with you!". Jack sätts i badkaret, duschen vrids på och Ally försöker rädda honom från att kvävas.

6.4. Scen 4 (01:41:33-01:44:02)

Jack har varit på ett rehabiliteringscenter i två månader och sitter på en bänk och pratar med sin grupperapeut. De har ett lättsamt samtal om tinnitus. "Can it be fixed?" frågar Jack varpå terapeuten svarar nej. Jack säger att han måste ha fått det som ung då han brukade stoppa in huvudet i hans pappas victrola skivspelare. Jack börjar prata om det förflutna och hur det bara var han och hans pappa medans brorsan var iväg och försökte skapa en karriär. "So I took one of his belts. I put it around the ceiling fan and tried to do the deed" säger Jack neutralt medans han pratar om sin ungdom. Terapeuten ser chockad ut och Jack fortsätter med lätt ton att förklara att hela vindfläkten trillade från taket och båda två kollar på varandra och börjar skratta. "I had a big cut on my fucking forehead and I was more mad about that than it's not working" säger Jack medans dom skrattar. Det blir tyst och Jack säger orden "And he didn't even notice" han ler mot terapeuten men stämningen är mer allvarlig igen. Terapeuten frågar om det var på grund av att hans pappa var full och Jack svarar ja. Han frågar sedan hur gammal han var. 13 svarar Jack.

6.5. Scen 5 (01:43:27-01:48:46)

Jack är på ett rehabiliteringscenter. Ally är där för att hälsa på och de sätter sig vid ett bord för att prata. Ally frågar om han kommer att komma hem till henne efter han är klar med sin rehab. Hon kollar på Jack och säger "I wondered without the booze if you would wanna come home. Cause when you met me you were drinking and now your not". Jack kollar henne i ögonen och förklarar att han inte varit påverkad hela tiden och att han självklart ska komma hem. Ally är fortfarande osäker och säger till Jack att det var illa när dom blev tillsammans men försöker sedan släta över saker genom att säga att det är okej och helt lugnt. "I just want you to be happy" säger hon medan hon kollar honom i ögonen. Jack svarar "I'm working on it". Ally försöker muntra upp stämningen och plockar upp hennes sångbok där hon drar ut ett papper med en text på. Hon frågar om han har gömt kärlekslåtar från henne. Jack säger nej

och förklarar att han skrev den när han var hemma och att han tänkte hon skulle hitta den när han blev sig själv igen “Maybe you’d find it when you came back to you maybe”. Jack ber henne lyssna och börjar gråta. “I’m sorry” säger han och gråter ännu mer medans Ally bara svarar att det är okej. Jack ber om ursäkt igen med mer gråt i halsen. Ally kollar honom i ögonen och med allvarlig men mjuk ton säger hon: “It’s not your fault, it’s a disease”.

6.6. Scen 6 (01:56:58-01:59:25)

Jack har tagit självmord och Ally är nedstämd och gråter. Hon tittar på tavlorna som hänger på väggen. Hon böjer sig och gråter. När hon vänder upp blicken är hon frustrerad och slår sönder tavlorna. Hon sitter på golvet i det krossade glaset. Bobby (Jacks manager och bror) sitter hos henne, med nedslagen blick och gnuggar sig i pannan. Han berättar om ett barn som hade sjungit på en av Jacks låtar och de spelas överallt. Bobby berättar hur han först blivit arg över hur alla dessa människor kunde tycka att de kände Jack och vem han egentligen var. Men sen hade Bobbys inställning förändrats och han fann tröst i att allting inte hade varit förgäves. Ally gråter och säger att det sista hon gjorde var att ljuga för Jack. Bobby lägger sin hand på hennes axel. Bobby säger “Listen to me. It isn’t your fault. It just isn’t. Do you know whose fault it was? Jack. Just him. No one else. Not you. Not me. No one but Jack.”

7. ANALYS OCH DISKUSSION

Syftet med studien är att undersöka hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i filmen ”A Star is Born” (2018). Under denna rubrik analyserar vi resultatet utifrån teorin om stigmatisering och den tidigare forskningen.

7.1. Jacks psykiska ohälsa

I “A star is born” (2018) är det Jack som lider av psykisk ohälsa. Med hjälp av Pirkis m.fl. (2006:528-529) och Livingston (2004:119) menar vi att Jack generellt sett framställs som offer, misslyckad och narcissistisk. Han framställs som ett offer genom att han har en tråkig barndomshistoria (scen 1 och 4), verkar socialt exkluderad eftersom ingen har intresse av att lära känna honom (scen 1 och 6) samt ständigt behöver omsorg, hjälp och tröst. Vidare upplevs Jack som misslyckad genom att han framställs på ett sätt som ligger i linje med de föreställningar som finns i relation till psykisk ohälsa. Precis som tidigare forskning visar, görs en stereotypisk framställning av psykisk ohälsa även i “A star is born” (2018). Som nämnts är Jack bland annat lugn, tyst och tillbakadragen. När han mår sämre är hans hår ovårdat, vilket överensstämmer med Livingstons (2004:119) konstaterande. Till exempel ser

Jacks hår ut att vara otvättat och i scen 3 får han även håret i ögonen. Vad detta medför är att han framställs som misslyckad, eftersom vi lätt drar en parallell till att en "lyckad" person är bland annat social, välklädd och välfriserad.

Likaså förstår vi Jack som misslyckad som följd av att han framställs med lägre socioekonomisk status. Det kan tänkas att Jack har en hög socioekonomisk status som följd av att han är kändis. Däremot blir han så kallat arbetslös vilket kommer till uttryck genom att hans uppträdanden minskar och slutligen reduceras till att han enbart spelar i bakgrunden till ett annat band i scen 3. Det är också i samband med detta som Jacks psykiska ohälsa försämras. Den framställning som görs överensstämmer med Folkhälsomyndighetens (2022c) statistik, men detta innebär samtidigt en stigmatisering. Dels genom att det sker en kategorisering av vem det är som lider av psykisk ohälsa, och dels där de egenskaper som inkluderas i denna kategori är just misskrediterande (Goffman 2011:22). Att till exempel sakna arbete, medför en form av "handikapp" eftersom han inte kommer kunna försörja varken sig själv eller andra. Detta innebär även ett misslyckande eftersom just arbetsliv och framgång ofta ses som att man har lyckats. Eftersom det i filmen framställs som om Jacks arbetsliv reduceras i samband med att hans psykiska ohälsa ökar, projiceras en bild av att psykisk ohälsa är förankrat med misslyckande.

Jack framställs även på ett sätt som gör att vi skymtar en narcissistisk ton. Nicholls (2004:31-32) menar att karaktären i Scorseses film porträtterades som narcissistisk genom att han alltid var i centrum. Detta ser vi även i "A star is born" (2018). Jacks reaktioner och avundsjuka när Ally når framgång, kan tänkas uppvisa att han inte kan hantera när andra hamnar i fokus. När han inte längre är i rampljuset, blir han mer tystlåten, tillbakadragen och dricker mer alkohol. Här görs ingen åtskillnad mellan depressionen och alkoholberoendet, utan istället försämras båda dessa sjukdomstillstånd när han förlorar sin position. Här är det värt nämna att Nicholls (2004:31-32) enbart diskuterar narcissism i relation till depression, medan vi snarare ser att den narcissistiska framställningen både finns i relation till depression och alkoholberoende i "A star is born" (2018). Detta är särskilt tydligt när Jack tenderar att hamna i fokus när han är berusad. Detta återfinns i scen 3 där Allys stund som vinnare snabbt förändras till att istället handla om Jack. Något vi upptäckte var att efter vi hade sett denna scen, så mindes vi främst Jack, vad han gjorde och hur det fanns en risk att han kom att dö av alkoholen. Att det egentligen var Allys stund för framgång och lycka kom med andra ord att bli överskuggad av Jack.

Med hjälp av de slutsatser som Austin (2014:75-76) drar i sin studie förstår vi att Jacks psykiska ohälsa kommer till uttryck som depression. I exempelvis scen 1 får vi ta del av hans berättelse om att hans mamma dog under förlossningen, hans pappa led av alkoholberoende, pappan dog när han var barn och där han och hans bror fick klara sig själva. Likaså berättar Jack i scen 4 om hur han tidigt hade försökt begå självmord och hur hans pappa inte hade varit uppmärksam. När Jacks depression hamnar i fokus framställs han som väldigt lugn och sorgsen. I scen 1 framställs han som tystlåten, tillbakadragen och där hans lugna rörelser kan tolkas som bristande energi. Likaså är Jack apatisk i scen 4 när han berättar om sitt försök att begå självmord som tonåring. Detta överensstämmer med de tecken som Austin (2014:75-76) menar används för att framställa karaktärers depression.

Även när Jack är berusad av alkohol är han tystlåten, lugn och tillbakadragen. Däremot framställs hans alkoholberoende på ett lite annorlunda sätt. I scen 2 upplevs Jack som barnslig när han kletar ner Allys ansikte med bakverket. Denna reaktion kan även tolkas som aggressiv, vilket överensstämmer med Riles m.fl. (2021:677) forskning. Med hjälp av samma forskning, men även Ellithorpe m.fl. (2013:456) studie, ser vi dessutom att Jack framställs leva ett ohälsosamt liv och med ett riskfyllt beteende. Förutom att han blir så berusad av alkohol att det finns en risk att han dör i scen 3, så ser vi hur han röker i scen 2 och i filmen finns det även tillfällen där han missbrukar droger. När Jack framställs med sitt alkoholberoende har han ofta ett skamligt beteende såsom när han inte är glad för Allys skull i scen 2 och kissar ner sig i scen 3. När han är berusad kan han inte heller ta hand om sig själv.

Dessutom ska det nämnas att den framställning som görs av psykisk ohälsa i filmen överensstämmer med Berrittas (2015:135) studie. Enligt henne tenderar karaktärens psykiska tillstånd att försämrans under filmens gång, för att slutligen leda till att denna avlider. Detta ser vi i "A star is born" (2018) där Jack hela tiden försämrans varefter han begår självmord. Härmed framställs psykisk ohälsa återigen på ett negativt sätt. Däremot ser vi även att det Berrittas (2015:135) benämner som det första scenariot finns närvarande i filmen. När han har levt ett tag med Ally och det går illa i scen 3 verkar det som om han kommer att besegra sin psykiska ohälsa genom samtal och rehabiliteringscenter. Detta kan liknas vid vad Berritta (2015:135) benämner i det första scenariot där något händer som leder till att den psykiskt sjuka försöker besegra sjukdomen. Däremot lyckas inte Jack i filmen, varvid det andra scenariot istället blir dominerande likt i många andra filmer.

7.2. Jacks depression kontra alkoholberoende

Det finns en åtskillnad i hur depression och alkoholberoende kommer till uttryck i "A Star is Born" (2018). Detta blir särskilt tydligt när vi jämför scen 2 och 3 med scen 4 och 5. I scen 2 och 3 är Jacks påverkan av alkohol central och som vi redan har nämnt är det här som hans beteende kan upplevas som avvikande. Det är till exempel här han kletar ner Ally med ett bakverk (scen 2) respektive kissar ner sig (scen 3). Det är inte förrän efter att hans alkoholberoende har blivit riktigt allvarligt i scen 3 som han slutligen hamnar på ett rehabiliteringscenter. Från att framställningen av Jack har varit fokuserad på hans alkoholberoende och beteendet därav, ställs nu depressionen i fokus. Även om Jack är i centrum även i dessa scener, är han mycket lugnare och sorgsen. I scen 4 berättar han om sitt självmordsförsök och i scen 5 gråter han och ber om ursäkt för sitt beteende. Medan scen 2 och 3 väcker känslor av skam hos oss som tittare, ger scen 4 och 5 istället upphov till att vi känner sympati och empati för Jack. Vad som händer är med andra ord att Jack, hans beteende och omgivningen framställs på olika sätt beroende på om tonvikten ligger på psykisk ohälsa i form av depression eller alkoholberoende. Denna skillnad betonas i scen 5 när Ally säger: "I wondered without the booze if you would wanna come home. Cause when you met me you were drinking and now your not". Vad dessa repliker antyder är att hon är orolig för om Jack kommer hem eftersom han inte längre lider av det alkoholberoende som han hade när de träffades. Eftersom Jacks depression är i fokus i scen 5, bidrar hennes replik till att tydliggöra att det finns en skillnad beroende på om han lider av alkoholberoende eller depression.

Den åtskillnad som finns i hur depression och alkoholberoende framställs är intressant med tanke på att de två sjukdomarna hör ihop (Bartonek Roxå 2017). En förklaring kan vara att det finns olika stigma till respektive sjukdom. Det vill säga att de psykiska sjukdomarna framställs på olika sätt eftersom det finns olika stereotypa föreställningar om vem det är som drabbas av depression respektive alkoholberoende. Som nämnts ovan är det vanligen människor med lägre socioekonomisk status som drabbas av depression. Detta konstruerar en uppfattning om att det är människor med denna lägre status som lider av denna psykiska sjukdom. Likaså framställs Jacks alkoholberoende på ett sätt som kan sägas överensstämma med det stigma som finns i samband med denna sjukdom. Enligt Room (2005:146, 152) stigmatiseras alkoholberoende som följd av att det förknippas med exempelvis dåliga livsval, svaghet och bristande självkontroll. Att Jack dricker alkohol kan i sig förstås som ett dåligt livsval eftersom det är skadligt för hans kropp och hälsa. Detta ser vi inte minst i scen 3 när han behöver hjälp för att överleva. Att Jack framställs dricka mer när Ally har framgång och

att han kletar ner Ally med ett bakverk i scen 2 kan förstås som ett sätt att visa hans bristande självkontroll.

På så sätt ser vi att Jack framställs på ett sätt som överensstämmer med de föreställningar som finns kring psykisk ohälsa. Genom att återspegla dessa stereotyper i framställningen av Jacks depression respektive alkoholberoende blir det lättare för tittaren att förstå vad som händer. Däremot medför detta samtidigt att det stigma som finns i relation till de olika psykiska sjukdomarna bekräftas och reproduceras. En annan förklaring till varför depression och alkoholberoende framställs på olika sätt kan vara att de innebär olika besvär och symtom. Att sammanföra symtomen för depression och alkoholberoende hade med andra ord riskerat att resultera i förvirring och svårigheter att förstå vad som händer i filmen.

7.3. Osynliggörande och utpekande

Vad som kan sägas är att psykisk ohälsa framställs på ett sätt i "A star is born" (2018) som både innebär ett osynliggörande och ett utpekande. Osynliggörandet görs av depression. Detta menar vi som följd av att det egentligen inte är förrän drygt 1,40 timmar in i filmen som vi i scen 4 får ta del av Jacks apati och tidigare självmordsförsök. Goffman (2011:24) menar att ett osynligt stigma är möjligt att dölja från stigmatiserande blickar. Depression utgör en psykisk sjukdom som kan döljas eftersom detta är något som pågår inne i individens eget huvud. Genom att dölja sin depression kan denne därför undvika att erfara den stigmatisering som finns. Att Jacks depression framställs på ett osynliggörande sätt i filmen kan därför vara en återspeglning av hur många människor gör för att slippa att uppleva och förknippas med det stigma som finns i samband med psykisk ohälsa. I Petersons (2013:402-403) studie förstår vi att framställningar i film ibland görs för att indikera att depression är något som ska gömmas eftersom det utgör ett hot mot den "normala" världen. Att osynliggöra Jacks depression kan därför förstås som ett likartat sätt att markera att detta ska döljas. Dessutom görs ett faktiskt döljande av Jack när Ally skyler honom med kjolen i scen 3. Även om hon försöker dölja "olyckan", kan det uppfattas som om hon samtidigt försöker osynliggöra honom. Detta kan däremot ifrågasättas eftersom hans depression faktiskt kommer till uttryck i scen 4, men där den redan skymtas i tidigare scener. Den framställning som görs kan därför snarare tänkas handla om att uppmärksamma tittaren om att depression är en psykisk sjukdom som människor kan lida av, även om det inte syns.

Det som särskilt utpekats i "A star is born" (2018) är alkoholberoende. Detta sker genom att det är Jacks alkoholanvändning och följderna därav som är i fokus. Anledningen till detta kan

vara att man genom filmen försöker lyfta alkoholberoende eftersom denna psykiska sjukdom är den mest stigmatiserade, vilket också resulterar i problematiken att få söka vård (Alkohollinjen, Alkoholhjälpen och Droghjälpen 2019:19). Att tydligt visa alkoholberoende, hur det ser ut och vilka konsekvenser det har kan därför utgöra ett sätt att genom film utöka den kunskap som finns hos allmänheten. Med andra ord kan utpekandet av Jacks alkoholberoende handla om att försöka normalisera denna psykiska sjukdom. Däremot görs utpekandet på ett sätt som ibland matchar de stereotyper och det stigma som finns. Detta riskerar att resultera i att den framställning som görs snarare stigmatiserar alkoholberoende och reproducerar de negativa attityder som redan existerar. Samtidigt sker ett utpekande av både depression och alkoholberoende i "A star is born" (2018). I scen 6 påpekar Bobby hur felet ligger hos Jack. Precis som att Austin (2014:74) noterar hur karaktären Marie i filmen "The Story of Marie and Julien" är en allegorisk skildring för depression, menar vi att karaktären Jack i "A star is born" (2018) på ett liknande sätt förkroppsligar psykiska ohälsa. Eftersom Jack framställs på ett sätt som gör att han förkroppsligar både depression och alkoholberoende, medför Bobbys uttalande att psykisk ohälsa utpekade som orsaken för vad som hänt och den olycka de känner. Detta liknar Peterson (2013:410) resonemang om hur framställningen av planeten Melancholia i von Triers film pekade ut depression som ett problem. Detta motsägs dock i scen 5 där Ally istället menar att det inte är Jacks fel, utan att det är en sjukdom. Eftersom scen 5 har ett fokus på depression och det inte är Jacks fel här, kan det tänkas att alkoholberoendet är det som utpekade som problemet. Återigen innebär detta att just alkoholberoende markeras på ett negativt sätt.

7.4. Stigmatisering genom infantilisering

Som redan nämnts framställs Jack med ett beteende som närmast kan beskrivas som barnsligt. I scen 2 ser vi till exempel hur Jack inte kan hantera sina känslor av upprördhet och avundsjuka över Allys framgång. Istället för att prata om eller på annat sätt hantera känslorna, reagerar han genom att kleta ner Allys ansikte med ett bakverk. I scen 3 kissar han ner sig och är i behov av de andra vuxnas omhändertagande. Likaså ser vi i scen 5 hur Jack är i behov av hennes tröst. Allt detta menar vi kan kopplas till ett barns beteenden och behov, vilket överensstämmer med Livingstons (2004:119) studie där hon poängterar hur filmkaraktärer som lider av psykisk ohälsa tenderar att framställas som just barnsliga. Goffman (2011:22) menar att människor kategoriseras utifrån vad som anses som vanligt och naturligt. Detta barnsliga beteende som Jack framställs med i filmen leder oss till att kategorisera honom som avvikande. Detta beror på att vi sällan, eller aldrig, får se en vuxen man exempelvis kladda

ner någons ansikte. Om vi skulle se detta beteende, finns det antagligen en bakomliggande orsak. Här är det viktigt att poängtera betydelsen av kontexten. När det gäller bröllop kan vi ibland se hur brudgummen busar med sin nyblivna fru genom att kleta tårta i hennes ansikte. Om en vuxen man skulle göra detta mitt i ett samtal, såsom Jack gör i scen 2, skulle vi istället stigmatisera beteendet. Med andra ord handlar detta om att Jacks beteende är något som vi anser som främmande, vilket enligt Goffman (2011:22) resulterar i stigmatisering.

Goffman (2011:22) menar att när en person stigmatiseras får denna en lägre status som följd av att man har egenskaper som andra människor generellt sett nedvärderar. Även om barn i sig inte är stigmatiserade, nedvärderades de eftersom de ännu saknar den vuxnas kunskaper, förståelse och erfarenheter. Detta innebär att barn blir underordnade eftersom de är i behov av de vuxna. Den infantilisering som görs av Jack medför därför både en nedvärdering och underordning. I "A star is born" (2018) förstår vi att Jacks beteende är en följd av psykisk ohälsa. Det vill säga att det som sker i scenerna beror på hans depression och alkoholberoende. Denna koppling är dock problematisk. Alkoholberoende kan tänkas leda till att personen får ett barnligt beteende eftersom substansen påverkar bland annat den kognitiva och motoriska förmågan (ICD-10 2019). Däremot utgör inte ett infantilt beteende ett symptom för depression (ibid.). Eftersom psykisk ohälsa yttrar sig som både depression och alkoholberoende i "A star is born" (2018), leder detta till att den framställning som görs av hans alkoholberoende riskerar att kopplas till depression. Den framställning som görs av Jack riskerar därför konstruera en felaktig bild kring psykisk ohälsa. Härmed kan det tänkas att "A star is born" (2018) bidrar till både den okunskap och stigmatisering som fortfarande råder i samband med psykisk ohälsa (Folkhälsomyndigheten 2022b; Livingston 2004:124).

Vidare är även den relation som karaktärerna Jack och Ally har i filmen ibland svår att markera som en sexuell relation per se. Ibland påminner deras relation snarare om den som finns mellan en mamma och son. I till exempel scen 3 ser Ally att Jack är alkoholpåverkad och inte mår bra, varvid hon säger "Come and sit here sweetheart. Sit down." Ally har med andra ord ett omhändertagande beteende gentemot Jack, men Jack är också i behov av hennes omsorg för att kunna överleva. En anledning till varför relationen mellan Jack och Ally inte framställs som en sexuell sådan, kan hittas hos Austin (2014:75) som menar att kärleksrelationer är särskilt utmanande att utgå ifrån i filmer. Att inte markera deras relation som passionerad, romantisk och sexuell kan därför ha sin grund i den avsaknad av acceptans som människor har till psykisk ohälsa när det handlar om att skapa nära sociala band. Den framställning som görs av relationen i "A star is born" kan på sätt utgöra en återspeglning av

detta. Samtidigt kan denna framställning antyda att Jack inte är accepterad i en relation, vilket enligt Goffman (2011:22) utgör en konsekvens av stigmatiseringen.

7.5. Blir missbedömd och missbedöms

Enligt Goffman (2011:22) beror stigmatisering på att individen blir missbedömd. I filmen "A star is born" (2018) framställs Jack både som missförstådd och på ett sätt som gör att vi som tittare missförstår honom. Att Jack framställs som missförstådd ser vi särskilt i scen 1 och 6. Redan i scen 1 framkommer hur omgivningen saknar intresse för vem Jack är som person. Även om Jack är en känd artist och omgiven av många fans, så uppvisar Allys replik "Nobody ever asked you about you?" att han är en person som få människor verkligen känner och/eller vill lära känna. Detta återkommer i scen 6 där Bobby känner ilska över hur människor kunde uppleva att de hade känt Jack. Genom att inte känna en person, ökar risken att denna blir missförstådd. Att framställa Jack som en person som få människor känner, medför detta att han indirekt även framställs som just missbedömd.

Under filmens gång får vi uppfattningen att en av anledningarna till varför så få människor känner Jack är att omgivningen är mer intresserad av det han gör än av honom. I scen 1 får vi se hur butiksbiträdet till exempel inte hälsar eller utbyter artighetsfraser. Istället ser hon att det är den kända musikern varpå hon fotograferar honom för att föreviga "mötet". Likaså är det återkommande att fans vill ha autografer, berömmar hans musik och vill att han ska sjunga något. I filmen är det bara Ally och Bobby som frågar hur han mår. Undantag finns i scen 2 när Jack faller ihop på golvet och vi hör en person som undrar om han mår bra. Däremot får vi aldrig se denna person eftersom denna inte kommer fram för att hjälpa honom. Här kan det ifrågasättas varför den person som visar oro, inte kommer fram för att hjälpa Jack. Inte heller Ally hjälper honom, utan säger bara att han är okej. En möjlig förklaring kan vara att detta utgör ett sätt att framställa Jack som stigmatiserad. Genom att inte hjälpa honom projiceras en bild om att Jack inte är någon man ska hjälpa eller att han kanske inte ens är värd att hjälpa. I denna scen är han dessutom berusad av alkohol, varvid filmen riskerar att leda till att människor drar en slutsats om att personer som lider av psykisk ohälsa i form av skadligt beroende inte ska få hjälp och tillsyn. På så vis kan det sägas att Jack framställs med en misskrediterande egenskap i filmen (Goffman 2011:24). Scenen kan därför bidra till att öka den stigmatisering som redan finns kring alkoholberoende (Alkohollinjen, Alkoholhjälpen & Droghjälpens 2019:19).

I filmen sker en exkludering av Jack genom att få människor vill lära känna honom (scen 1) och han inte heller får hjälp (scen 2). Den avsaknad av intresse som finns gentemot Jack kan därför kopplas till vad Goffman (2011:11) menar med att individens misskrediterande egenskap kan leda till exkludering. Eftersom Jack lider av alkoholberoende, vilket är en av de psykiska sjukdomar som är mest stigmatiserade (Alkohollinjen, Alkoholhjälpen & Droghjälpens 2019:19), kan detta förstås utgöra en misskrediterande egenskap som medför att han utesluts. Här kan en parallell även dras till Riles m.fl. (2021:677) studie där de konstaterar att karaktärer med psykisk ohälsa framställs som misskrediterande från en social acceptans. Scen 1 och 2 i "A star is born" (2018) påvisar detta, men som vi diskuterade ovan framställs Jack även på ett sätt som gör att han inte verkar accepterad i en romantisk och sexuell relation. Snarare behöver han vård och omsorg varvid relationen kommer till uttryck som en mamma-son-relation där Ally tar hand om Jack. Härmed missbedöms Jack som en barnslig vuxen, när han kanske istället är en psykiskt sjuk man som behöver närhet.

Dessutom framställs Jack på ett sätt som medför att vi som tittare missförstår honom. I filmen får vi tidigt se hur Jack lider av alkoholberoende, men det är inte förrän mot slutet av filmen som vi verkligen förstår hur illa hans depression är. Alkohol är ett närvarande inslag i scen 1 eftersom de tidigare befunnit sig på en bar och det är centralt i scenerna 2 och 3 där Jack framställs som ordentligt berusad. Det beteende som Jack har, uppfattas därför som en följd av hans alkoholism. Detta medför att tittaren uppfattar Jack som endast lidande av alkoholberoende och där den framställning som sker i filmen påminner om en skamlig alkoholism. Inte minst när Jack agerar som ett barn när han kletar ner Allyns ansikte eller kissar ner sig på scenen. Detta medför att den framställning som görs av Jack i dessa scener gör att tittaren närmast uppfattar honom som en alkoholist, det vill säga som tillhörande en redan stigmatiserad grupp. Däremot får vi i scen 4 ta del av Jacks berättelse om ett självmord han försökte begå som 13-åring och där hans pappa inte hade varit uppmärksam eftersom han varit berusad. Det är inte förrän nu som vi förstår hur psykiskt dåligt Jack egentligen mår. Härmed framställs Jack på ett sätt som gör att vi som tittare till en början missbedömer honom.

Vad som kan konstateras är att den framställning som görs av Jacks psykiska ohälsa bidrar till och resulterar i en stigmatiserande missbedömning. Den bidrar till detta genom att Jack och hans psykiska ohälsa framställs på ett sätt som överensstämmer med fördomar och stereotyper. Vidare resulterar detta i en stigmatiserande missbedömning eftersom framställningen möjliggör för oss som tittare att missbedöma honom utifrån dessa fördomar

och stereotyper. Eftersom vi under filmens gång får lära känna Jack genom att hans depression och livshistoria bitvis framkommer, kan detta tänkas utgöra ett sätt att uppmärksamma just den missbedömning som riskerar att göras i samband med psykisk ohälsa. Med andra ord kan den framställning som görs om Jack handla om att visa att en persons synliga beteende kan bero på en osynlig psykisk sjukdom. Goffman (2011:24) noterar hur synligt stigma direkt kan leda till fördomar, medan ett osynligt stigma kan döljas. I början av filmen är främst hans beteende synligt, men med tiden framkommer istället det han döljer. Vad som är bra i scen 4 och 5 är att när det osynliga framträder (dvs. hans depression), sker ingen stigmatisering i form av en konfrontation (ibid.). Istället blir han omgiven av omsorg och omtanke. Denna framställning kan handla om att försöka tona ner det stigma som finns i samband med depression, det vill säga att avstigmatisera denna psykiska sjukdom.

7.6. En genusaspekt

Vi menar att det dessutom finns en genusaspekt i hur psykisk ohälsa framställs och stigmatiseras i "A star is born" (2018). I filmen är Ally omhändertagande, vilket utgör en egenskap som är stereotyp feminin. Däremot är det Jack som lider av depression, vilket kan utgöra ett sätt att framhäva att även män kan lida av depression. Precis som att Nicholls (2004:25) poängterar att depression är feminiserat, menar SKL (2018:29) att det finns ett mörkertal när det gäller mäns depression. Detta beror på att män stigmatiseras om det visar sig att de lider av en "kvinnlig" sjukdom. Att framställa Jack som deprimerad kan därför handla om att synliggöra och normalisera att det även finns män som lider av sjukdomen. Nicholls (2004:28-29) menar däremot att när en manlig karaktär lider av depression, porträtteras han med typiskt manliga attribut såsom auktoritet. Detta är däremot inget vi ser i "A star i born" (2018). I denna film är Jack istället passiv, tillbakadragen, barnslig och behöver andras tillsyn. Detta utgör snarare attribut som för tankarna till kvinnlighet, varvid Jack och hans psykiska ohälsa kan sägas framställs på ett feminint sätt.

I filmen feminiseras depression även genom att när Ally mår psykiskt dåligt i scen 6 så framställs detta på ett mer accepterat sätt. Detta sker genom att det finns en mer tydliggjord orsak till varför hon är nedstämd och där hon direkt får stöd och tröst från omgivningen. I Allys fall är hennes psykiska ohälsa orsakad av att hon har förlorat sin make. Däremot framställs inte Jack psykiska ohälsa lika tydligt. I scen 1 får vi veta att han är uppväxt utan en mamma och pappan dog tidigt, samt i scen 4 förstår vi att pappan led av alkoholberoende. Även om vi som tittare kan tänka oss att hans barndom utgör grunden i hans psykiska ohälsa, är detta egentligen inte självklart. Likaså sker ingen stigmatisering av Ally genom

infantilisering. När Ally är nedstämd i scen 6 framställs hon inte som barnlig, utan snarare upplevs hon som frustrerad och sorgsen. Jacks psykiska ohälsa kan härmed sägas komma till uttryck i form av ett handikapp, medan Allys snarare är en konsekvens av rådande omständigheter. Jacks psykiska ohälsa är med andra en misskrediterande egenskap (Goffman 2011:11), varvid hans depression och alkoholberoende framställs på ett stigmatiserande sätt. På så sätt finns en skillnad i hur Allys respektive Jacks psykiska ohälsa kommer till uttryck i filmen.

Vad detta innebär är att den framställning som görs i "A star is born" (2018) matchar och reproducerar den könsrelaterade stigmatisering som finns i relation till mäns depression. Med tanke på att Jack samtidigt lider av alkoholberoende kan det tänkas att detta genusrelaterade stigma riskerar att överföras på alkoholberoende. Det vill säga att det finns en risk att den framställning som görs av den ena sjukdomen kommer sammankopplas även med den andra. Genom att depression feminiseras och Jack samtidigt lider av alkoholberoende, innebär detta att risken finns att feminiseringen även kommer kopplas till alkoholberoende. Detta medför att även alkoholberoende kan feminiseras, varvid män kan komma att bli stigmatiserade även när de lider av alkoholberoende.

8. SLUTSATSER

Denna studie har syftat till att undersöka hur psykisk ohälsa kommer till uttryck och framställs i filmen "A star is born" (2018). När det gäller den första frågeställning, *Vilka uttryck tar sig karaktären Jacks psykiska ohälsa i "A star is born" från år 2018?*, har analysen visat att Jacks psykiska ohälsa kommer till uttryck i form av depression och alkoholberoende. De uttryck som hans psykiska ohälsa tar, överensstämmer även väl med de slutsatser som dragits i den tidigare forskningen. Till exempel påvisas i analysen hur Jacks depression kommer till uttryck genom att han framställs som lugn, tillbakadragen och passiv. Samtidigt uttrycks Jacks alkoholberoende i form av barnslighet, aggressivitet och i samband med ohälsosamt och riskfyllt beteende. Detta överensstämmer mycket väl med tidigare forskning där det framkommer hur filmkaraktärers psykiska ohälsa tenderar att framställas stereotypiskt. Vi drar därför slutsatsen att även Jacks psykiska ohälsa uttrycks stereotypiskt i filmen "A star is born" (2018).

När det gäller den andra frågeställningen, *Hur framställs psykisk ohälsa i denna film?*, drar vi slutsatsen att psykisk ohälsa framställs på både ett stereotypiskt och stigmatiserande sätt. Den framställning som görs går väl i linje med det stigma som redan finns i samband med psykisk

ohälsa. Härigenom bidrar filmen till att reproducera redan existerande stigma. Med hjälp av Goffman drar vi dessutom slutsatsen att Jacks psykiska ohälsa framställs på ett sätt så att betoning läggs på misskrediterande egenskaper. Exempelvis sker en stigmatisering som följd av att Jack framställs som offer, misslyckad, ovårdad och narcissistisk samt som ständigt behövande av omsorg, hjälp och tröst. Detta bidrar till den stigmatiserade bilden då det sker en misskrediterande kategorisering av vem det är som lider av psykisk ohälsa. Den exkludering som görs av Jack och där hans relation med Ally snarare är omhändertagande än sexuell, kan utgöra tecken på stigmatisering. Dessutom sker en stigmatisering utifrån genus. Eftersom depression är en "kvinnlig" sjukdom kan filmen vid första anblick tänkas utgöra ett sätt att synliggöra och normalisera att det även finns män som lider av sjukdomen. Däremot framställs Jack med attribut som kan anses som mer kvinnliga, och när Ally mår dåligt framställs hon inte som barnslig eller exkluderad. Härmed drar vi slutsatsen att det även finns en genusrelaterad stigmatisering i hur Jack framställs i filmen.

Vi drar även slutsatsen att som följd av att Jack framställs som lidande av både depression och alkoholberoende, finns risken att respektive sjukdom tillskrivs besvär, symtom och stigma som egentligen inte hör samman med sjukdomen. Det vill säga att exempelvis den feminisering som sker i samband med depression riskerar att kopplas till alkoholberoende, eller där det barnsliga beteende som framställs i samband med alkoholberoende även kommer tillskrivas depression. Den framställning som görs i "A star is born" (2018) kan därför ses som problematisk. Däremot ser vi att det görs en viss åtskillnad i hur de psykiska sjukdomarna framställs, men frågan är om den är tillräcklig.

8.1. Framtida forskning

Vår studie påvisar att den framställning som görs av psykisk ohälsa i filmen är stereotypisk och stigmatiserande, varvid det är av intresse att undersöka denna film vidare. För framtida forskning vore därför ett förslag att göra en grundligare studie av filmen där hela filmen undersöks. En sådan studie hade kunnat ha samma fokus som vår, men hade med fördel även kunnat utökas till att exempelvis fokusera på en diskurs- och/eller filmanalys. Ett annat förslag till framtida forskning är att göra mer omfattande studie kring hur psykisk ohälsa framställs generellt i film. Eventuellt hade fokus kunnat vara på nutida filmer för att få en bredare bild av hur det ser ut idag. Vidare hade det varit av intresse att undersöka vilken påverkan den framställning som görs av psykisk ohälsa i "A star is born" (2018) faktiskt har på tittarna. En sådan undersökning hade kunnat bidra till förståelsen beträffande om och hur publikens attityder och kunskaper kring psykisk ohälsa påverkas efter att de har sett filmen.

Likaså hade en studie kunnat göras där fokus ligger på hur publiken uppfattar den framställning som görs av Jacks psykiska ohälsa. En annan intressant variant hade även varit att undersöka människor som lever med psykisk ohälsa och se vad dessa får för reaktion när de ser filmen. Avslutningsvis hade det varit intressant att utföra genusrelaterad forskning beträffande hur psykisk ohälsa framställs beroende på kön. Dels för att studera vilken betydelse genus har i hur psykisk ohälsa framställs i film, och dels för att undersöka om olika sjukdomar framställs på olika sätt beroende på kön.

9. REFERENSLISTA

9.1. Film

A star is born (2018) [film]. Regissör: Bradley Cooper.

9.2. Elektroniska källor

Alkohollinjen, Alkoholhjälpen och Droghjälpens (2019). *Alkohol droger skam skuld och stigma. En årsrapport för 2019 från de nationella stödlinjerna Alkohollinjen, Alkoholhjälpen och Droghjälpen*. https://droghjalpen.se/sites/default/files/Stodlinjerna_arsrapport-2019.pdf [2022-05-14]

Bartonek Roxå, E. (2017). *Depression och alkoholberoende bör sambehandlas*. <https://www.vetenskaphalsa.se/depression-och-alkoholberoende-bor-sambehandlas/#:~:text=p%C3%A5verkar%20det%20andra,.Att%20psykisk%20oh%C3%A4lsa%20%C3%B6kar%20risken%20f%C3%B6r%20att%20hanna%20i%20ett,med%20depression%20och%20Feller%20%C3%A5ngest>. [2022-05-13]

Folkhälsomyndigheten (2022a). *Ett faktablad om stigmatisering och psykisk ohälsa. Stigmatisering kopplad till psykisk ohälsa*. Folkhälsomyndigheten, art.nr. 20123-2. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/6191b7bece1e4e25b69cc291cfedbfd2/stigmatisering-kopplad-psykisk-ohalsa.pdf> [2022-05-12]

Folkhälsomyndigheten (2022b). *Minska stigmatisering kopplad till psykisk ohälsa*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/att-minska-stigma/> [2022-05-12]

Folkhälsomyndigheten (2022c). *Statistik psykisk hälsa*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/statistik-psykisk-halsa/> [2022-05-13]

Förenta Nationerna, FN, (2020). *10 oktober är Världsdagen för psykisk hälsa!* <https://unric.org/sv/10-oktober-ar-varldsdagen-for-psykisk-halsa/#:~:text=N%C3%A4stan%20en%20miljard%20m%C3%A4nniskor%20runt,best%C3%A5ende%20investeringar%20i%20f%C3%B6r%20Byggnad%20%C3%A5tg%C3%A4rd>. Order. [2022-05-13]

ICD-10 (2019). *ICD-10 Version: 2019*. <https://icd.who.int/browse10/2019/en#/I> [2022-05-13]

Metro Mode (2019). *Lady Gaga hyllas för sitt starka tacktal om psykisk ohälsa under Grammy Awards 2019*. Metro Mode, 20 sep. 2019. <https://metromode.se/halsa/lady-gaga-hyllas-for-sitt-tacktal-under-grammy-awards-2019-belyste-psykisk-ohalsa/> [2022-05-13]

Socialstyrelsen (2019). *Nationella riktlinjer – Utvärdering 2019. Utvärdering av vård vid depression och ångestsyndrom. Huvudrapport med förbättringsområden*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/nationella-riktlinjer/2019-5-12.pdf> [2022-05-12]

Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner (2020). *Begrepp inom området psykisk hälsa. Version 2020*. https://skr.se/download/18.4d3d64e3177db55b1663b360/1615533855867/PM_Begrepp-inom-området-psykisk-halsa.pdf [2022-05-13]

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). (2018). *Maskulinitet och psykisk hälsa. Strategier för förbättringsarbete i vård och omsorg*. <https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef5c2a1/1642489600805/7585-608-7.pdf> [2022-05-13]

Världshälsoorganisationen (u.å.). *Mental health*. https://www.who.int/health-topics/mental-health#tab=tab_2 [2022-05-13]

9.3. Litteratur

Ahrne, G. & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder: från vetenskapsteori till praktik*. Lund: studentlitteratur AB.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Goffman, E. (2011). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Lund: Studentlitteratur AB.

Johansson, B. (2010). Surveyundersökningar. I Ekström, M. & Larsson, L. (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

9.4. Vetenskapliga artiklar

Austin, G. (2014). Decrypting depression in Rivette's 'Histoire de Marie et Julien'. *Screen*, 55(1), ss. 73-83.

Berritta, G. (2015). The Implications of using Mental Illness within a Cinema Narrative. *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, 1(2), ss. 132-141

- Ellithorpe, M. E., Bleakley, A., Hennessy, M., Weitz, I., Jamieson, P. & Khurana, A. (2017) Differences in the Portrayal of Health Risk Behaviors by Black and White Characters in Popular Films. *Journal of Health Communication*, 22, ss. 451–458.
- Livingston, K. (2004). Viewing popular films about mental illness through a sociological lens. *Teaching Sociology*, 32, ss. 119-128.
- Nicholls, M. (2004). Male melancholia and Martin Scorsese's 'The Age of Innocence'. *Film Quarterly*, 58(1), ss. 25-35.
- Peterson, C. (2013). The magic cave of allegory: Lars von Trier's 'Melancholia'. *Discourse*, 35(3), ss. 400-422.
- Pirkis, J., Blood, R. W., Francis, C. & McCallum, K. (2006). On-Screen portrayals of mental illness: Extent, nature, and impact. *Journal of Health Communication*, 11, ss. 523–541.
- Riles, J. M., Miller, B., Funk, M. & Morrow, E. (2021). The modern character of mental health stigma: a 30-year examination of popular film. *Communication studies*, 72(4), ss. 668-683.
- Room, R. (2005). Stigma, social inequality and alcohol and drug use. *Drug and Alcohol Review*, 24, ss. 143-155.